

Het heiligenboek

Juan Diego. Indiaan en heilige *Tom Zwaenepoel*

Sommige heiligen zijn omstreden, omdat het onzeker is of ze wel degelijk hebben geleefd of omdat veel in hun levensloop veeleer mythe en legende is. Een voorbeeld is Juan Diego Cuauhtlatoatzin. Ondanks de twijfels verklaarde wijlen Joannes-Paulus II hem in Mexico-Stad heilig. „Juan Diego nam de christelijke boodschap aan zonder daarbij zijn identiteit als oer-inwoner op te geven”, loofde de Poolse paus op 31 juli 2002.

Juan Diego wordt omstreeks 1474 geboren in Cuauhtlán, nabij Mexico-Stad. Na de komst van de Spanjaarden laat de arme indiaan zich samen met zijn vrouw dopen (1524). Op 9 december 1531 stapt hij, inmiddels weduwnaar, uit het dorp Tolpetlac naar de hoofdstad. Op de ‘neusvormige heuvel’ Tepeyac ziet hij een stralende, door een regenboog omringde wolk en hoort hij harpenklanken en engelenzangen. Een bevallige donkere vrouw, gekleed als een Aztekenprinses, vraagt in zijn indianentaal om naar bisschop Zumarraga te trekken met het verzoek op deze plaats een kapel te bouwen. Iedereen die er komt bidden, zal door haar beschermd worden.

Na het aanhoren van dit verhaal verlangt de sceptische bis-

schop bewijzen. Als Maria drie dagen later opnieuw verschijnt, geeft ze Juan Diego de opdracht bloeiende rozen te plukken op de met sneeuw bedekte heuvel. Zij schikt de bloemen in zijn mantel en vraagt hem de rozen als bewijs naar Zumarraga te brengen. Wanneer Juan Diego in het bijzijn van de bisschop zijn mantel opent, vallen de rozen op de grond en is op de mantel het gezicht van Maria te zien.

Nog in hetzelfde jaar laat de bisschop een kapel optrekken. Tot aan zijn dood (1548) leeft Juan Diego als boeteling en kluizenaar in een hut nabij de kerk en ontfermt hij zich over de eerste pelgrims. Hij wordt begraven in de eerste kerk die aan de *Nuestra Señora de Guadalupe* is gewijd. Vanaf 1695 wordt op die plaats een grote basiliek gebouwd, waarin Juan Diego's mantel een ereplaats krijgt.

Het verhaal van Juan Diego is voor de indianen een bevrijdingsverhaal. Maria verschijnt tien jaar na de verovering van Mexico door de Spanjaarden. Daarvoor kiest zij de Tepeyacheuvel, een voormalig heiligdom van de Aztekengodin Tonantzin ('onze eerbiedwaardige moeder') dat door de Spaanse veroveraars werd vernietigd. Maria staat aan de kant van de indianen: ze

sprekt hun taal (het Náhuatl) en laat haar beeltenis achter op een indianenponcho, een van origine Zuid-Amerikaans kledingstuk uit een rechthoekige doek met opening voor het hoofd. Ze helpt de Latijns-Amerikaanse bevolking bij haar zoektocht naar menselijke waardigheid en een betere toekomst. Ze is de centrale sleutelfiguur van de christianisering van Latijns-Amerika. Door Maria's afbeelding en woorden bekeren in zeven jaar tijd negen miljoen indianen zich.

De eerste heilige indiaan van het Amerikaanse continent met de symbolische namen Juan ('God is genadig'), Diego ('God beschermt') en Cuauhtlatoatzin ('hij die spreekt als een adelaar') is omstreden. Kritische stemmen twijfelen al lang aan zijn bestaan. Juan Diego's beschrijvingen van de Mariaverschijningen zijn weliswaar door zijn vriend Antonio Valeriano tussen 1540 en 1550 in de tekst Nican Mopohua vastgelegd, maar het origineel is verdwenen. Ook het doek met de beeltenis van de Maagd van Guadalupe roept vragen op. Geen van de honderden wetenschappelijke onderzoeken kan uitleggen hoe dit beeld op het gewaad tevoorschijn is gekomen, in elk geval zijn er geen kleursporen te bespeuren. Even raadselachtig

is de staat van de mantel, die na aanraking door miljoenen pelgrims en het contact met vocht en roet van kaarsen schittert als nooit tevoren. Doorgaans valt een dergelijk stoffen kleed na zo wat twintig jaar uit elkaar.

Voor sommigen is Juan Diego niet meer dan een cultus, een mythe of een uitvinding van Zumarranga om de bouw van de kerk in het teken van de christianisering te legitimeren. Veel indiaanse katholieken zien de ontkenning van het bestaan van 'hun' heilige als racisme. Ondanks alle commotie is Guadalupe met jaarlijks zowat veertien miljoen pelgrims een van de meest bezochte rooms-katholieke bedevaartsoorden van de wereld.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

19 januari, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23.30 uur via Canvas). Na de spirituele actualiteit in *Close-up* de bijdrage *Vaderland. Vier verhalen bij Wereldmigrantendag*. Hoe beleven jeugdige katholieke migranten hun geloof in de Belgische context? „Aanvankelijk was het miserie”, vertelt Fabrice Wukanya openhartig. Amper zeventien was hij, toen hij moederziel alleen uit Togo wegluchtte. In de Sint-Antoniuskerk in Gent vond hij een nieuwe familie. Iyas Aldib kwam naar België om te doctoreren in de farmacie. Vanuit studentenhuis Ruach in Brussel volgt hij de verschrikkingen in zijn vaderland Syrië. En dan zijn er nog de Armeense Hasmik Davtyan en de Vietnamese Vy Ngyen Mai Thao. Kunnen zij in de Kerk bij ons hun vaderland vinden? In *Twee over EEN* tot slot praat Lucette Verboven met de Palestijnse Israëlische Elias Chaour, aartsbisschop van heel Galilea in de melkitisch Grieks-katholieke Kerk en winnaar van de prestigieuze Japanse Niwano-vredesprijs.

De vrome kudde

Rekenles *Ingezonden door Jan Umans*

De meester legt Jantje een vraagstuk voor.

– Als ik je twee katten geef, nog eens twee katten en nog eens twee katten, hoeveel heb je er dan?

– Zeven, mijnheer.

– Neen, Jan, luister goed. Als ik je twee katten geef, nog eens twee katten en nog eens twee katten, hoeveel heb je er dan?

– Zeven, mijnheer.

– Wacht, ik neem iets anders... Als ik je twee appels geef, nog eens twee appels en nog eens twee appels, hoeveel heb je er dan?

– Zes

– Goed zo. Nu, als ik je twee katten geef, nog eens twee katten en nog eens twee katten, hoeveel heb je er dan?

– Zeven, mijnheer!

– Waar haal je verdorie die zeven vandaan?

– Omdat we al een kat hebben, meester.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & Leven • Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

agent professor	effen gebergte in Rusland	onder- vraging	verfrissing enigma	vlot verhoogde toon
		9		
Bijbelse vrouw		tuner		3
roofvis				samarium Europees kampioen- schap
		8		
hoeveel- heid		lofdicht deel v.e. servies	1	fijne geur
genees- middel				
	6	serval dicht- regel		
nauwe- lijks	ploeg- snede plaats in Frankrijk		4	handvat
				weefsel
			5	boom- scheut landbouw- werktuig
planeet gezellig				familieid
	2	Afrikaans dier		7

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: **DIETLEER**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---